

3 1761 05653549 5

БОРИС ЛИСЯНСЬКИЙ.

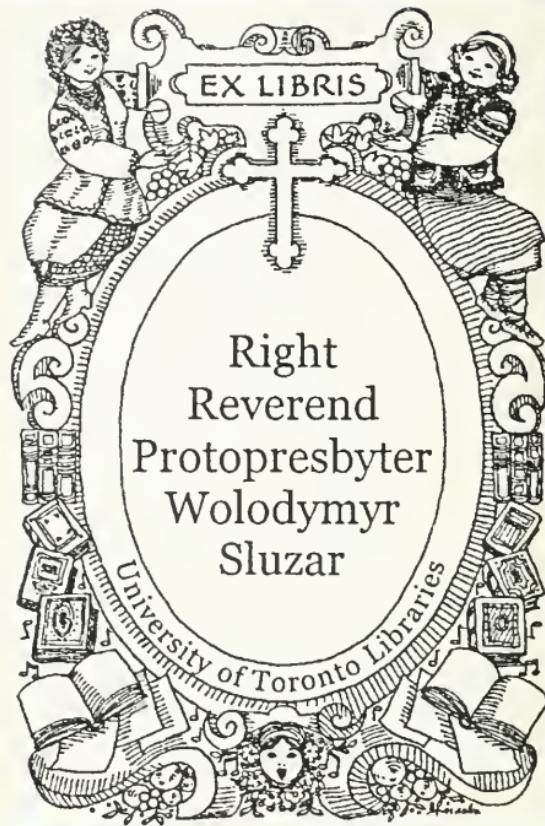
ВОЛОДИМИР САМІЙЛЕНКО.

(З НАГОДИ =====
35-ЛІТНЬОГО ЮВІЛЕЮ
===== ЛІТЕРАТУРНОЇ
ДІЯЛЬНОСТИ). =====

НАРИС.

PG
3948
S34Z65
1921
c.1
ROBARTS

1921.

**ВОЛОДИМИР
САМІЙЛЕНКО.**

EDMONTON, ALBERTA,
10234 - 96TH STREET
EDMONTON, ALBERTA

Rev. W. Stepanchuk

B. Carrizosa

15 settembre
1921 post.

БОРИС ЛИСЯНСЬКИЙ.

ВОЛОДИМИР =====
===== САМІЙЛЕНКО.

(З НАГОДИ =====
35-ЛІТНЬОГО ЮВІЛЕЮ
===== ЛІТЕРАТУРНОЇ
ДІЯЛЬНОСТИ). =====

НАРИС.

1921.

Видання Т-ва „ОСВІТА“ в Тарнові.
1.000 примірників.

ПЕРЕДМОВА.

Цей нарис не претендує на титул біографії Володимира Самійленка, рівним чином як і взагалі на наукову працю по історії українського письменства. Це просто є спроба окреслення найважливіших моментів в житті письменника, яка має стати в пригоді для майбутнього його біографа; останній без сумніву володітиме тими засобами й можливостями, яких у несприятливих умовах еміграційного життя був у значній мірі позбавлений автор цього нарису. Безпосереднім завданням останнього є нагадати українському громадянству про забуту постати великого старця і притягнути до його особи увагу нашого культурного загалу. І наколи би це сталося, наколи би оця моя праця викликала належне зашкавлення особою Володимира Самійленка й спричинилася до ширшого дослідження усіх моментів його життя й творчості, — я вважав би поставлене перед собою завдання цілковіто виконаним.

Книжечка оця мала побачити світ ще в червні б. р., але з ріжких причин справа затрималася й до друку й доводиться приступати тільки в останніх днях грудня.

А В Т О Р.

26. XII. 21.

Володимир Самійленко.

(З нагоди 35-літнього ювілею літературної
діяльності).

Перебігом політичних подій останніх чотирьох років наша людність все більше й більше відсувається від світового культурного життя, все більше й більше підпадає процесу духовного регресу та певному культурному здичавінню. Колись широкі, неосягаємі обрії ідейно-розумового життя, нині зменшилися, стягнулися в невеличкі клаптики простору, на яких годі вже вишукувати місця для так численних раніш духовних запитань людськості, для славніших витворів людського генія — високих і ясних ідей. Все духовне життя нашого суспільства сумна дійсність вкрила сірявим поплом байдужості та міцною шкарлупою матеріалізму, що з ціничною одвертістю скидає в безодні смерти всі найвищі моральні цінності, всі найкращі здобутки людського духа.

І на тлі цієї руїни, цього занепаду духовно-культурного життя лише поодинокі нечислені по-

статі не сходять з зайнятих ними позіцій і міцно тримають в своїх руках чистий прapor служения ідеям істини та краси. Але такі постаті при сучасних умовах залишаються в тіні життя — загал не цікавиться їй не помічає ані їх самих, ані наслідків їхньої роботи; бо цей загал живе „злобою дня“, біжучими інтересами дійсности, а не гаслами ідейного життя, вічно новими й вічно старими, так цінними сьогодня, як були вони вчора і як будуть завтра. Не помічає людність таких постатей через те, що вони стоять поза виром життя, який захоплює їй втягує в себе майже всіх і в якому скупчуються всі реальні інтереси біжучого менту; і згадує ненадовго про них, цих великих працьовників духа, лише тоді, коли смерть викреслює їх з реєстрів мешканців цього грішного світу...

Отже немає чого дивуватися, що цілком непомітно, не притягуючи до себе жадної уваги нашої людності, цвіте серед нас пізнім осіннім цвітом талан славного поета й письменника Володимира Івановича Самійленка. Для правдивого цінування цього талану, для підведення підсумків творчості Самійленка і його заслуг на ниві рідної літератури та національної культури, до цього часу нічого ще не зроблено і на день 35-літнього

ювилею одного з видатніших служителів українського слова ми не маємо ані докладних біографичних матеріалів, ані повного видання творів ювілянта.

З метою ознайомлення ширших кол нашого громадянства з основними ментами в житті й творчості Володимира Самійленка, ми подаємо нижче де-які матеріали біографічного характеру, доповнені іноді споминами письменника про ріжні яскраві постаті та цікаві події, які хоч і не стосуються безпосередньо до його біографії, але ж доповнюють її характерними малюнками, що тонкими рисами окреслюють в історичній перспективі умови того життя, яке оточувало в свій час особу письменника, і в певній мірі характеризують відповідну добу.

Володимир Самійленко всім своїм життям тісно й нерозривно звязаний з Україною та її народом, на користь якого він з такою ширістю працював увесь свій вік. Народився Самійленко 22 Січня 1864 року в містечку Сорочинці Миргородського повіту на Полтавщині. Батько його був багатим місцевим дідичем, мати походила з кріпаків. Дід Самійленка по матери був чумаком. Батько письменника уявляв собою характерну для тих часів постать з прикметами широкої помі-

щицької натури; любив добре погуляти, потішитися і провести час за чаркою вина; мав разом з тим артистичну вдачу і виявляв зацікавлення музикою; під хмелем доходив часом до великого самодурства й ріжних фантастичних вигадок, з'окрема любив частувати вином свого маленького сина. Така поведінка Івана Самійленка спричинилася зрештою до того, що жінка залишила його і з хлопчиком Володимиром переїхала до села Михайлівки (Миргородського повіту), де оселилась у п. Трохимовського *) на правах управительниці його маєтком. Трохимовський жив на самоті, бо єдиний син його, який займав ріжні високі посади на урядовій службі, лише зрідка навідувався до Михайлівки і через те старенький поміщик в малому хлопчикові Володимири знайшов для себе певну втіху і з великою охотою зайнявся його вихованням. З початками російської мови Самійленко вже був у сей час знайомий і вся увага п. Трохимовського була звернена на навчання його пестуна французькій мові. В Михайлівці була багата бібліотека, складена переважно з творів французької письменності (Руссо, Вольтер, ріжні романісти, Гомер та інші клясики в перекладах

---

*) Сина того Трохимовського, що у нього де-який час мешкав М. Гоголь.

на французьку мову), а також і московських авторів ХVІІІ та XIX століть, особливо епохи Катерини II (Херасков, Сумароков, Богданович й інші, збірник „Російський Феатр“, часописи „Современник“ та „Московськія Вєдомости“). На цих літературних матеріялах Володимир Самійленко і дістав перше духовне виховання. Не дивлючися на те, що навчання французькій мові переводилося п. Трохимовським без усякої системи й окремого викладання граматики, юний Самійленко в недовгім часі опанував французькою мовою остільки, що міг уже цілими часами читати слабому на зір Трохимовському ріжні літературні й фільософські твори. На девятім році Самійленко прочитав уже „Страчений рай“ Мильтона. Що до російських авторів, то з них найбільше припав йому до вподоби Батюшков. Ознайомлення зі зразками псевдо-класичного письменства не могло зостатися без впливу на внутрішню природу юнака Самійленка і в майбутньому цей вплив знайшов собі яскравий вияв у перших його літературних спробах.

На 10-ім році Самійленка відвезено було до Миргорода, де він дістав коротку підготовку для вступу до Полтавської гімназії. Гімназія дала Самійленкові дуже мало і не залишила в душі пись-

менника жадних яскравих споминів. Учительство творило з себе сіряву масу здебільшого бездарних, нікчемних людей, що більш нагадували гоголевських типів, аніж справжніх педагогів. Нахил до читання зростав у Самійленка з кождим роком і книжка давала молодому юнакові те, що не здібна була дати школа. Зі шкільних наук Самійленко цікавився лише історією письменства, яку пильно студіював і по якій на випускних іспитах одержав повний баль. Найгірше з усіх дисциплін давалася Самійленкові математика.

Вже будучи учнем І класи Самійленко починає писати вірші — звичайно в московській мові —, більшість яких була сатиричного змісту. Якось одна з таких сатир потрапила до рук „клясного наставника“: останній відніс вірша до директора гімназії і потім росповів Самійленкові, що директор обіцяв вигнати його з гімназії, наколи він не залишить своєї писанини. Будучи учнем V класи Самійленко написав ювілейного вірша, присвяченого імператорові Олександру II; цей вірш притягнув до себе увагу гімназіальних кол. До часу перебування в VI класі гімназії відносяться перші спроби Самійленка писати українською мовою. Імпульсом до того послужило ознайомлення майбутнього українського письменника з творами

Квітки-Основяненка, Стороженка та Шевченка. Будучи учнем VII класи Самійленко вже береться за переклад на українську мову І-ої пісні „Іліяди“ Гомера.

По закінченні у 1884 році Полтавської гімназії Самійленко залишає рідні місця, серед яких він провів усі молоді роки, і відізджає до Києва, де вступає до університету на історико-філььольгічний факультет. Фактично до університетської науки й слухання лекцій Самійленко приступив лише з січня 1885 року, бо до того часу університет, з причини заворушень перед студенства, залишався закритим. Серед товаришів Самійленка, з якими він зійшовся на перших же порах свого перебування в університеті, ми знаходимо низку відомих громадських і політичних діячів, як наприклад, Житецький, Арабажин, Маршинський, Ігнатович й інш. Самійленко відразу ж вступив до ріжних студенських гуртків та організацій, беручи між іншим діяльну участь в гуртках „Читанка“ та „Хрестоматія“, що знаходилися під провідом „Старої Громади“, в якій брали участь найвидатніші національні діячі того часу: Житецький (батько), Науменко, Антонович, Трегубов, Левицький Ізмаїл, доктор Панченко, Новицький. Названі гуртки переслідували культурно-просвітну

мету і найголовніше завдання їх полягало в складанні популярної літератури (читанок й т. інш.) для народу.

За свою спеціальність Самійленко вибрав в університеті словянську фільольогію; з представників професури, в якої він слухав виклади, слід відзначити такі імена, як проф. Фльоринський (що недавно помер), проф. Соболевський (потім академік), проф. Дацкевич; характерно зауважити той факт, що перші два з названих осіб відзначалися ясно висловленим негативним відношенням до національної української справи. Соболевський був одвертим українофобом, Фльоринський рішуче висловлювався проти визнання за українською мовою права на окреме, самостійне істнування. За те проф. Дацкевич зоставив у душі Самійленка найкращі спомини. Цей професор читав провансальську літературу і Самійленко записався на його лекції виключно з тієї причини, що до запису на названий курс не зголосився ніхто зі студентів. Самійленкові, який все життя своє відзначався надзвичайною добрістю і мягкістю вдачі, шкода стало симпатичного професора і він, недовго думаючи, записався на провансальську літературу. Професор і єдиний його слухач справно сходилися в призначені години в аудиторії і з

великою взаємною симпатією студіювали витвори середньовічного провансальського письменства. Одного разу він мусив бути присутнім на якомусь то похороні й з цієї причини не з'явився на лекцію. Другого дня проф. Дашкевич, побачивши своєго слухача, підійшов до нього і товариським тоном запитав через що-саме він перестав ходити на лекції, додавши при цьому, що, коли останнійому надокучили, то він нічого проти того не має. Самійленко поспішив ознайомити професора з дійсною причиною його відсутності на лекції і після цього студіювання провансальської літератури були знову відновлені.

Під ті часи студенство Київського університету поділялося на дві течії; одна з них називалася „культурниками“, друга — „політиками“. Остання з цих течій, як видко з самого її називська, висовувала наперед політичні інтереси, перша-навпаки-віддавала перевагу культурно-просвітній діяльності. Така діяльність в значній мірі мала національний кольорит і тому є цілком зrozумілим, що Самійленко пристав до „культурників“; в послідуючім часі він приєднався до нового угруповання-т. зв. „тарасовців“, — яке національну проблему рішуче висунуло на перший плян. „Тарасовці“ виявляли тенденції до актив-

ності й систематичного проклямування національної ідеї (змагалися в усіх випадках життя вживати українську мову, носити національний одяг, поширювати серед народу українську літературу, у вакаційні періоди провадили навчання українській мові сільської молоді й т. інш.). Захоплене національною ідеєю молоде студенство вишукувало як найширшого виходу для своїх патріотичних почувань; тому є цілком натуральним, що гурток товаришів Самійленка не обминув і театральної справи, влаштувавши—звичайно з додержанням цілковитої конспирації — низку українських вистав; ції вистави відбувалися в обранім для даної мети помешканні на Тарасовській вулиці; ставилися класично-побутові речі: „Назар Стодоля“, „По ревізії“ й т. інш. В цих виставах приймав активну участь і Самійленко; між іншим у п'єсі „По ревізії“ він грав писаря. У виставах, в числі інших відомих осіб, брала також участь і Людмила Старицька.

Кожного року гурток регулярно святкував роковини Шевченка; при цьому улаштовувалися гарні вечірки з хоровими співами, деклямаціями й ріжними цікавими виступами. Найбільшу діяльність в організації цих свят виявляв Ігнатович. Перший раз шевченківське свято було влаштова-

но в одному з помешкань універсітетської обсерваторії, де в той час мешкав батько одного з членів гуртка — професора астрономії М. Хандриків.

Початок літературної діяльності Самійленка є власне звязаний, як ми вже про це згадували, ще з гімназіальними роками його життя, коли молодий юнак Самійленко береться за нелегку працю по перекладу (на московську мову) пісень гомеровської Іліади і виконує з певним успіхом частину цієї роботи. Фактично початок діяльності Самійленка, яко національного українського письменника, визначається тим ментом, коли в 1886 році в двохтижневому галицькому часопису „Зоря“ було видруковано його першого поетичного твору (переклад російського віршу). Незабаром після цього з’являється на світ всім відоме „Ельдорадо“, далі слідують переклади з Беранже. Самійленко стає постійним співробітником львівського місячника „Правда“ (видавався Барвинським та Коницьким), де вміщує низку віршів і прозові гуморески. Названий часопис дістався й до Надніпрянської України; для останньої він виготовлювався спеціальним виданням — на дуже тонкому папері — і пересилався до Києва, звідкиля його вже поширювало по іншим місцям. Співробітничав ще Самій-

ленко і в сатиричному львівському журналі „Дзеркало“, де містив гарні пародії на сучасних московофілів.

Під ту пору Олександер Кониський утворив гурток молоді, який своїм завданням ставив підготовлення матеріалів до видання серії книжок під назвою „Історична бібліотека“. Мету цього видання складало ознайомлення українського громадянства з історичною минувчиною рідного краю. Члени названого гуртка працювали між іншим над перекладом Костомарова й інших видатних істориків. В цій діяльності гуртка брав також участь і Самійленко. Рівночасно працював він і в чисто-літературних організаціях, як наприклад в громаді, що гуртувалася навколо Миколи Лисенка. Громада влаштовувала часті збори, де відбувалися читання, слухано й обговорювано ріжні літературні твори членів громади (Самійленко читав там свого „Герострата“) й т. інш. Громада об'єднувала видатні культурні сили; до складу її належали такі особи, як Сергій Шелухин, Славинський, Косач (син письменниці Олени Пчілки), Одарка Романова (мати гетьманського Міністра Юстиції) й інші. Иноді українська молодь збиралася також і в Івана Семеновича Нечуя-Левицького, який під цю пору одійшов уже в бік од шумливого життя

і, зробившися пенсіонером, тихо доживав віку, віддаючи рештки своїх сил літературній праці. Самійленко завше згадує з теплою усмішкою як славетний автор „Баби Параски і баби Палажки“ любив іноді поскаржитися на своїх літературних персонажів. „Знову пишу бабу, казав Нечуй-Левицький, і така страшенно тяжка трапилася, що ніяк не можу закінчити; дуже тяжка“.

Ще за часів перебування Самійленка в гімназії, про його спроби перекладу „Іліяди“ дізвався й зацікавився ними військовий дівізійний лікарь Олександрів; п. Олександрів по істоті своїй був інтелігентною, культурною людиною, він цікавився літературою, занімався виданням народного календаря, а також випускав альманах під назвою „Складка“. В цьому альманасі й було вміщено початок зробленого Самійленком перекладу „Іліяди“. Знайомство з молодим письменником Олександрів підтримував листуванням і після того, як Самійленко вступив до університету і замешкав у Київі. В ті часи організація „Старої Громади“ відпускала щорічно певні кошти для поїздки де-кількох представників української молоді до Галичини, з метою поглиблення й зміцнення національної свідомості. На другім році свого перебування в університеті в число таких стипендіятів „Старої Громади“ увійшов і Самійленко.

Діставши від останньої 100 рублів на поїздку, він виїхав до Галичини разом з другим таким же мандрівником — товаришем своїм Арабажіним. Поїздка ця принесла для Самійленка дуже багато. Так, наприклад, у цю пору він не лише познайомився, але й увійшов у дружні стосунки з Іваном Франком, брав, далі, участь в екскурсіях, які організовувало студенство з культурно-просвітною метою; участники цих екскурсій об'їзджали на провінції села та містечка, виголошували в них лекції, засновували читальні, влаштовували хорові співи при відправі служб Божих й т. інш. Сільська інтелігенція, особливо священики, дуже радо й привітно зустрічала молодих подорожників і через це екскурсії залишали в душах їх учасників найкращі спомини.

Перед од'їздом Самійленка з Галичини один з його приятелів накинув йому не зовсім приємне доручення: перевезти через кордон дві валізки літератури (звичайно забороненої в Росії). Літературу цю через кордон мав перепrowadити в ночі один галичанин, а Самійленко повинен був очікувати його у Волочиську. Але галичанин з валізками не з'явився, а по стрілянині, яку з по-над кордону було чути вночі, Самійленко зрозумів, що спроба переносу літератури не вдалася.

В недовгім часі по поверненні Самійленка з Галичини генерал Олександрів прислав йому по залізниці пакунок з ріжними книжками, в склад яких увіходили випуски альманаху „Складка“ і поема Куліша „Дума про курку з курчатами“. Коли Самійленко з'явився за одержанням свого пакунку, залізнична жандармерія, яка своїм гострим нюхом зачула в повітрі дух „крамоли“, запропонувала Самійленкові затриматися, а сама приступила до огляду підозрілого пакунку. В наслідок цього огляду Самійленко здобув собі право проїхати на кошти скарбу візником до Старокиївського участку мійської поліції. В участкові він став перед грізні очі генерала Новицького, одного з найславетніших київських україножерів. „А, ви, молодий чоловік, малоросійскими гадостями занімаєтесь“ — такими словами зустрів Новицький свого гостя і зараз же приступив до його допиту. Дійшовши до особи генерала Олександрова, Новицький звернувся до Самійленка з такими словами: „послушайте, почему ето Александров Вам пишет: книжкі читайтє, да не очень то всем показывайтє“ й тут же додав: „удівітельное дело — особа в таком високом чине, генерал і находіт удобним переписиваться с какім то студенчишкой“. Рівночас-

но з цією високою авдієнцією в помешканні Самійленка провадився трус. Вся історія в решті решт скінчилася благополучно, бо затримані книжки були, власне кажучи, самими звичайними виданнями (альманах „Складка“ видавався цілком легальним шляхом) і мала лише два наслідки: Самійленко був узятий під негласний догляд поліції, а Олександрів мусив навіки стратити надію на підвищення до чину повного генерала. Допитувала також поліція і Олександра в Харкові, зауважуючи при цьому, що „такому почтенному чоловіку стидно якшаться с мальчишкою і развращать молодьож“. Потурбувалася ще раз поліція й Самійленка; він був викликаний повісткою до Старокиївського участку, де полковник Гангарт одібрав від нього показання й підписку про те, що він „не думает об отдєлениї України“.

З 1890-м роком роспочинається нова доба в житті Самійленка. В цім році він скінчує університет і вступає на шлях урядової служби. Отже мусимо тут зазначити, що на цьому шляху він за довгий 30-літній період не здобув великих лаврів; письменник був і залишився до нинішніх днів ідейною людиною, але не спромігся за довгий час служби в державних та громадських установах виховати в собі „ідейного“, захопленого карієріз-

мом урядовця. Натура його — проста, спокійна, далека від усіх змагань за блага цього світу — не просякла духом отого карієрізму і лишень у самі останні часи Самійленко осягнув по службі більш-менш високого становища; в урядовій обстановці він нині, як і завше, не узнає близької йому стихії, бо його постійно оточує своя власна, особиста сфера, повна ріжноманітних думок, образів і мрій; вони так захоплюють його душу; ними він так повно живе. І через це той, хто знає близько Самійленка, вже не дивується, коли помічає, як знайома сивоволоса постать письменника товчеться з олівцем та клаптиком паперу між купами людей і в самій неможливій обстановці — під шум бурхливих хвиль житейського моря — творить нові літературні цінності, заносить на папер нові шепотіння своєї натхненої музи.

Державну службу свою Самійленко роспочав у 1890 році на київському телеграфі, де прослужив біля двох років. Після цього перейшов до Чернігівського Губерніяльного Земства, де зайняв посаду редактора „Чернігівського Земського Збірника“. В Чернігові він прожив 7 років; під цю пору він зійшовся з великими нашими письменниками: Коцюбинським, Б. Грінченком та Л.

Глібовим; ції особи брали видатну участь в місцевій українській громаді; до складу останньої належав також, між іншим, і відомий громадський діяч Ілля Шраг.

За часів перебування на службі в Чернігівськім Земстві Самійленко познайомився і зійшовся з теперішньою дружиною своєю Ольгою Степанівною, що під ту пору (1893 р.) по закінченні освіти в Московськім Катеринінськім Інституті, вернула на стало життя до Чернігова і теж заступила до служби в Земстві. Першого вересня 1894 року молода пара взяла шлюб. Дружина Самійленка по походженню є українка (народилася в м. Сосниці на Чернігівщині); батько її походив з давнього козацького роду, мати по жіночій лінії мала предків з калмиків, по мужській лінії перебувала в свояцтві з родом відомого московського письменника Крилова. Зараз Ольга Самійленко перебуває разом зі своїм чоловіком на еміграції, поділюючи з письменником гірке життя вигнанців з рідного краю.

В 1900 р., за порадою одного знайомого Самійленко переїзджає з Чернігівщини до Кубані. Тут він служить по військовій офіції (в „Областном Управлениї“ в м. Катеринодарі), але ж нездорове малярійне підсоння примушує його залишити через

два роки Кубань. Самійленко вертає до рідних місць — на Полтавщину, де дістає посаду Секретаря Миргородської Повітової Земської Управи. Під час перебування на Кубані Самійленко співробітнічає в газеті „Приазовський Край“, де з великим успіхом виступає як фельєтоніст. Після двох з половиною років перебування в Миргороді, він переходить на службу до Чернігівського Земства, де займає посаду статистика. Хвиля першої російської революції переносить його до осередку українського національно - громадського життя — Київа, до якого він переїздить в 1905 році. Тут він бере діяльну участь в газеті „Рада“, а також в гумористичнім часописі „Шершень“. Але ж у Київі Самійленко затримується ненадовго: знову дружня порада одного зі знайомих — університетського товариша Дорошевського — кидає його на новий шлях і він робиться нотарем в посаді Добрянка на Чернігівщині (цьому призначенню допоміг С. Шелухин). В Добрянці він перебуває аж до тієї пори, коли ходом революційних подій в столиці України закладаються перші каміння української державності і повстає орган національної влади — Українська Центральна Рада. Самійленко залишає свою службу в Добрянці і їде до Київа; тут він удається до Ге-

нерального Писаря, від якого і дістає призначення на посаду Начальника Інформаційного Відділу. Через деякий час він переходить на службу до Міністерства Народної Освіти (за часів Міністра Стешенка), а потім (вже при гетьманаті) — до Міністерства Фінансів, де за часів Директоріяту дістає призначення на посаду Директора Департаменту Загальних Справ. В осені 1920 року Самійленко переходить до Міністерства Ісповідань, а в біжучім році вступає на службу до Міністерства Закордоних Справ, де працює по пресовому відділу. В липні 1921 року він залишає урядову службу, але в листопаді вступає на неї знову по Міністерству Преси й Пропаганди; в складі останнього Самійленко рахується і тепер.

Заслуги Володимира Самійленка, як національного письменника не пройшли мимо уваги Уряду Української Народної Республіки і законом з дня 2 Червня 1921 року йому призначено „почесну особисту до-життєву пенсію в розмірі платні зі всіма додатками по посаді Члена Ради Міністра“.

Майбутньому видавцеві повного збірника творів Самійленка припаде нелегке завдання; йому доведеться росшукувати по десятках ріжких газет, журналів та альманахів роскидані по них оригінальні та перекладні твори письменника, рівним чи-

ном, як і збирати в ріжкі часи і по ріжких місцях вишукані окремими виданнями поодинокі твори письменника. Нижче ми подаємо короткий бібліографічний огляд літературної творчості Володимира Самійленка:

А. Оригінальні твори. Перші поетичні твори Самійленка були видані невеличкою книжечкою, що мала називу „Поезії Володимира Самійленка“, в 1890 році; в 90-х роках вийшов також в Галичині окремим виданням переклад десяти пісень Дантовської „Божественної Комедії“, який був роспочатий Самійленком за часів перебування його в університеті. В 1906 році „Русько-Українською Видавничою Спілкою“ було видано у Львові відомий збірник поезій „Україні“; цеє видання було повторено випуском у 1907 році в Київі. Обидва видання, як львівське, так і київське, мають в собі значну кількість помилок, ріжних, правда, в кожнім з них. Пізніше, вже за часів існування української державності, видавниче товариство „Промінь“ в м. Смілі видало збірник „Україні“ з доповненням його поетичними творами останніх часів—до 1916 року включно—, що вміщувалися в „Раді“, „Шершні“, й „Новій Громаді“. Серія статей Самійленка про українську мову друкувалася в журналі „Шлях“, а потім в камянецькому часописі „Нова Думка“. Популярний серед театральних кол жарт-фантазія „У Гайхан-Бея“ був уміщений в „Літературно-Науковім Вістнику“ (1917 р.). Жарт „Драма без горілки“ був видрукований в часописі „Зоря“, а пізніше повторений у виданому Б. Грінченком альманасі „Хвиля за хвилею“, Комедія „Хороба“ не була видрукована, але в рукописі йшла на сцені театру Садовського. Цікаві драматичні картини з часів Хмельниччини під назвою „Маруся Чураївна“ загинули, очевидчаки навіки, не побачивши друку. З трьох рукописних примірників цього твору один був одісланий до петроградської цензури,

другий Самійленко віддав Заньковецькій, а третій взяв у нього якісь антрепренєр. Перший примірник потонув десь в цензурних архивах, два інші також безслідно зникли; в наслідок цього наше громадянство позбавлено можливості ознайомитись з одним з найцікавіших драматичних творів Самійленка. Ріжні дрібні гумористичні твори його містилися в журналі „Гедзь“, в якому він співробітничав у 1918 році. Гуморески „Химерний батько“, „Щасливий день пана Ямайського“ та „Перший дебют земського начальника“ були видруковані в „Правді“, гумореска „Під Новий Рік“ була вміщена в збірнику, присвяченім І. Франкові. В сучасний мент письменник працює над цікавою фантастичною поемою „Гея“. Від перших часів своєї літературної діяльності Самійленко зуживав нерідко псевдоніму „Сивенький“, під яким у ріжніх періодичних виданнях і була вміщена частина його творів.

Б. Переkläradi. З грецької мови: Гомер „Іліада“ — I, II і III пісні (видрукована була лише перша).

З італійської мови: Бокачіо. „Декамерон“. Данте „Пекло“ перші десять пісень.

З іспанської мови: Ечегерай. „Силою плазування“. — Бласко-Ібань'єс. „Хатина“ — було вміщено в „Літерат. - Наук. Вістнику“ (1910), потім випущено окремим виданням. — Сальгадор-Гранес. „Я вечеряю з мамою“ — вийшло окремим виданням у Київі. — Невеличкі новелі ріжніх авторів („Гроза міністрів“, „Рекомендації“ й інш.) друкувалися в низці часописів, потім були вищущені окремою книжкою видавництвом „Час“.

З французької мови: Мольєр. „Тартюф“, „Шлюб з принусу“, „Лікар по неволі“. — Тристан-Бернар. „Пригода 7-го квітня“, комедія — видано т-вом „Криниця“ у Київі в 1916 році. — Скріб. „Берtran і Ратон“ („Як роблять революцію“) —

вийшло в Київі в 1918 році, потім повторено в 1919 році видавничим товариством „Сяйво“. — Новелі Катуль-Мандеса були видруковані в часопису „Шлях“, оповідання Анатоля Франса в „Новій Громаді“. Переклад Моль'єрівського „Тартюфа“ був уміщений в „Літературно-Науковім Вістнику“ за 1901 рік, потім він вийшов окремим виданням, яке в 1917 році було повторено видавництвом „Вернігора“.

Де-кілька цінних перекладів Самійленка здібала тая ж недоля, що спіткала і „Марусю Чураївну“: „Лікарь по неволі“ Моль'єра загинув у одного поміщика, якому він oddав рукопис для читання; між іншим цей рукопис мандрував до Петрограду, звідки він вернув з поміткою цензури: „к представленню неудобно“. П'ятнадцять новель „Декамерона“ було передано до друку Т-ву „Вернігора“ й загинуло в Київі під час більшовицької навали. Так само в наслідок бурхливих політичних подій загинув у черкаського видавництва „Сіяч“ переклад твору Ечегараї „Силою плавування“.

В цьому нарисі ми не маємо наміру давати характеристику творчості Володимира Самійленка й розглядати поодинокі його твори. Це складає собою окреме, цілком самостійне завдання, якому має бути присвячена й окрема самостійна праця. Але ж ми не можемо не відзначити тут того факту, що в літературній діяльності Самійленка, в її напрямкові та змісті, знайшла собі широкий і яскравий відбиток вдача письменника, його ідеольо-

гія, його світогляд. Щира любов до людськості, з'окрема до рідного скривдженого народу, пекучий біль за пануючі на землі неправду та зло і ясне прагнення до високих ідеалів, до дитячої незлостности й чистоти духа — світлим ореолем оточують поезію Володимира Самійленка і словами його творів голосно промовляють до людських сердець. Ці ясні почуття не заслоняють собою ні їдкість сатири, ні колючий сміх сарказму; дивні світлі чуття ці в поезії Самійленка панують по-над усім і своїм теплом привітно гріють людську душу; і вона радісно відчуває, що в творах письменника немає місця для злоби, як немає його в зогрітому любові до всього живого, дитяче-чистому серці сивоволосого старця.

140

ВИДАННЯ Т.ВА „ОСВІТА“ В ТАРНОВІ:

Борис Лисянський. Володимир Самійленко. З нагоди 35-літнього ювілею літературної діяльности. Нарис.

Михайло Обідний. „Володимир Самійленко на терезах поетичної думки“.

Кожна книжка з портретом В. Самійленка.
